

Кирило-Методиевото дело в научната и културната памет

Настоящата 2023 година е значима не само за образователната и културната общност у нас и по света, защото се отбелязват 1160 години от създаването на славянската писменост, но и за Кирило-Методиевския научен център при БАН (КМНЦ) – международно утвърдената изследователска институция, която от десетилетия чертае насоките на изследванията по кирило-методиевистика в Европа и света.

Да почетем значимата годишнина, 110 години от учредяването на Климентова комисия и 60 години от възстановяването на Кирило-Методиевската комисия, екипът на Центъра организира международна научна конференция „Кирило-Методиевото дело в научната и културната памет“.

Тя се състои от 22 до 24 май 2023 г. във Френския културен институт в столицата. Конференцията, която се провежда в рамките на Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“, проследи безспорния принос на България за запазване на делото на светите братя и техните ученици, както и приноса на останалите славянски страни – тези, в които се запазва книжовното богатство и които градят своята идентичност върху Кирило-Методиевата традиция.

В авторитетния форум участваха над 70 учени от 12 страни, сред които Австрия, България, Великобритания, Индия, Италия, Литва, Полша, Румъния, САЩ, Словакия, Украйна и Чехия, представящи десетки международни университети и научни центрове.

Масшабната научна конференция бе открита от вицепрезидента на Република България **Илияна Йотова**, която в своето приветствие към участниците с гордост заяви, че „България е била и винаги ще бъде средище на духа. В дългата си национална история тя е успявала да запази езика и идентичността си, дори когато на два пъти изчезва от картата на Европа и то за столетия наред. А българите успяват да отвоюват своята независимост не само със силата на мечовете, а и със силата на книжовността“, изтъкна г-жа Йотова. Според нея е необходимо да се очертаят параметрите в развитието на българистиката в България и зад граница. И затова тя се обвърна към участващите докладчици с думите: „Вие сте нашите естествени и най-важни посланици. Науката, която развиват и преподават на младите хора, всички открития и научни постижения трябва да достигнат до възможно най-многобройната аудитория“, допълни още вицепрезидентът на Република България. Като заяви готовността на президентската институция да продължи да подкрепя инициативите, които проследяват българския принос за спасяването на делото на Кирил и Методий и техните ученици за създаване и разпространение на кирилицата в славянски свят, припомни, че през ноември 2022 г. бе организиран Международен форум за кирилицата „И ний сме дали нещо на света“, който обедини научния

Масшабната научна конференция бе открита от вицепрезидента на Република България **Илияна Йотова**

опит на известни учени българисти от редица Европейски страни и е поредна стъпка в тази насока.

В присъствието на Н. Пр. **Жоел Мейер**, посланик на Република Франция у нас, приветствие към гостите и участниците поднесе директорът на Френския културен институт **Пиер Колио**, домакин на събитието, както и доц. **Елка Трайкова** – научен секретар на Направлението „Културно-историческо наследство и национална идентичност“ към БАН. Тя обобщи мисията на всички за опазване значимостта на делото като общоевропейска ценност и ролята му за изграждане на културен мост като начин на общуване между научните общности и за запазване на автентичната културна памет.

Проф. д-р Весела Желязкова, председател на Общото събрание на учениците в Кирило-Методиевския научен център при БАН представи успехите и постиженията на екипа на Центъра и изтъкна, че международният научен форум е още една възможност да се проследи научния напредък на Кирило-Методиевото дело и се очертаят перспективите на интердисциплинарните научни търсения върху Кирило-Методиевите традиции.

Музикалният поздрав на учениците от хоровите състави към НГДЕК „Св. Константин-Кирил Философ“ с ръководител **Даниел Иванов** допринесе за още по-тържествената атмосфера на форума, емблема на който стана впечатляващата картина „Светите братя“ на изтъкнатия творец в областта на съвременната българска живопис и стенопис **проф. Тома Върбанов**.

Тридневният форум даде възможност на изследователи и млади учени чрез своите доклади да представят различни аспекти на Кирило-Методиевото наследство, обхващайки широк интердисциплинарен диапазон, включващ исторически изследвания, литературознание, лингвистика, палеография, епиграфика, културна антропология, изкуствознание и др.

Няколко дни по-рано, на 15 май т.г., за да почетем 1160 години от създаването на глаголическата азбука от св. Константин-Кирил Философ, екип на Института за български език на Българската академия на науките с ръководител **проф. д-р Явор Милтенев** откри изложба, която „разказва истории от глаголически времена“. Изложбата бе експонирана в столичната градина „Кристал“ до 29 май т.г.

Безспорна е ролята на кирилицата като азбука, която има

своя принос за развитието на литературата, езика и културата на редица съвременни държави и за културното многообразие в Европа. По малко познатият факт е, че България става дом

Проф. д-р Явор Милтенев, инициатор на изложбата, в творчески разговор при нейното откриване

и за глаголицата, донесена от Кирило-Методиевите ученици. По-старата писменост се е употребявала активно в земите, които са били част от Първото българско царство. Следи от нейното използване са открити и по време на византийското владичество, а дори и до края на XIV век. Рядко в публичното пространство се споменава, че именно на глаголица са били извършени много от първите преводи в България и именно тя е служела за преписване на книги, а и в ежедневието живот, столетия наред. Столетия наред високият ѝ авторитет е бил несъмнен.

Затова и целта на изложбата, официално открита от **проф. д-р Лучия Антонова**, директор на Института за български език на Българската академия на науките, е да се покажат непознати аспекти на глаголическата писмена традиция и ролята на България за съхраняването и преподаването ѝ. Експонираните изображения на ценните ръкописи и епиграфски паметници, много от които не са били показвани пред широката общественост и пред научна аудитория показват „писмеността в неподозирана светлина, като неимоверни усилия на грамотните люде за запазване на словото, на духа, на вярата, въпреки превратностите на времето, които съвременният човек не познава.“

Друг важен акцент в концепцията на изложбата е документирането на едновременното използване на глаголица и кирилица, което свидетелства за

Политиките на КНСБ...

Продължение от стр. 1

Нека да се върнем малко в историята назад и да видим, че през 1880 г. папа Лъв XIII провъзгласява Кирил и Методий за католически светци, а век по-късно, заради светостта и значимостта на достойното им и велико общочовешко дело те са провъзгласени за равноапостолни и съкровители на Европа от папа Йоан Павел Втори през 1980 г. – с тези думи и с поздрав към всички, които четат и пишат на кирилица, председателят на Синдиката на българските учители **д.к.н. Янка Такева**, започна своето изказване пред делегатите на 15-ия конгрес на Европейската конфедерация на профсъюзите. Тя напомни не само за решаващата роля на светите братя Кирил и Методий за просвещението в Европа, но и определящото значение на образованието за развитието и прогреса на всяко общество във всички исторически епохи. Посочи, че: „Днес, когато честваме 50 години от създаването на ЕКП, не може да не припомним напра-

веното от предшествениците ни по отношение на образованието, на просвещението и културата.“ Изтъкна, че няма общество, което да върви напред и да просперира, ако не развива образованието, не се грижи за възпитанието и духовността, и най-важното – ако не е коректно към синдикатите и техните членове. „Искам да подчертая – каза в заключение д.к.н. Янка Такева, – че всичко, свързано с развитието на демокрацията, с партньорството, единството, солидарността в съвременните общества, зависи от нас – от това как и по какъв начин ние, синдикатите, европейските синдикални лидери, ще защитаваме трудовите хора на Европа.“

„Европа днес има нужда от индустриална политика, която да реагира бързо и да съчетава зеления преход с регулирана и ориентирана към човека дигитализация по отговорен, справедлив и приобщаващ начин. Всички ние трябва да се борим да не допуснем зеления преход да повиши неравенствата и да влоши стандарта на живот на големи групи от хора“,

Продължава на стр. 6

Управляваме училището с ученическо...

Продължение от стр. 2

В НИУУС участват общо 18 030 ученици от 755 паралелки в начални, основни и средни училища, гимназии и професионални гимназии от всички видове селища в страната – село, община, областен град. **Училищата модели за структурирано ученическо самоуправление във всяка паралелка от I – IV, I – VII, V – XII, VIII – XII или I – XII клас**, в които възрастните делегатират на децата както права, така и отговорности, са определени на случаен принцип от местните структури на СБУ и съдействието на РУО – Сливен, и РУО – Хасково.

ИИИ оказва постоянна консултативна помощ при необходимост. Вторият срок е избран като даващ повече възможности за активност на учениците чрез ученическото самоуправление и като подготвящ за следващата цяла учебна година.

Избраното училище ще има възможност да приложи иновативно нормативните разпоредби, като създаде на практика структурирано ученическо самоуправление във всяка паралелка и покаже готовност за споделяне на своите добри практики с останалите училища в своята област и на национално ниво.

НИУУС е национална кауза, която цели да покаже, че разширяването на правата на децата/учениците не само не е трудно, но е и изключително полезно за всички съучастници на ученическото самоуправление, посочени по-горе, както и за обществото като цяло.

НИУУС се реализира изцяло със собствени материални, финансови и човешки ресурси на всички съучастници в ученическото самоуправление, без специално външно финансиране, така, както следва да се разгръща и развива ученическото самоуправление във всяко училище в рамките на всяка учебна година, съобразно действащата нормативна уредба.

Резултатите от участието в НИУУС ще бъдат показани

в специален електронен училищен вестник, който ще издаде всяко училище. А всичките 28 училищни вестника ще бъдат събрани в електронен сборник за национално разпространение.

Училищата участници в НИУУС са: СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Абланица, обл. Благоевград; Немска езикова гимназия „Гьоте“, гр. Бургас; ОУ „Петко Р. Славейков“, гр. Варна; СУ „Емилиан Станев“, гр. Велико Търново; Професионална гимназия по туризъм „Михалаки Георгиев“, гр. Видин; ПТГ „Никола Йонков Вапцаров“, гр. Враца; ОУ „Ран Босилек“, гр. Габрово; СУ „Любен Каравелов“, гр. Добрич; СУ „Петко Р. Славейков“, гр. Кърджали; ПМГ „Проф. Емануил Иванов“, гр. Кюстендил; Национална професионална гимназия по ветеринарна медицина „Проф. д-р Димитър Димов“, гр. Ловеч; СУ „Димитър Маринов“, гр. Лом (обл. Монтана); СУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Велинград (обл. Пазарджик); СУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Радомир (обл. Перник); Държавна финансово-стопанска гимназия „Интелект“, гр. Плевен; ОУ „Кочо Честеменски“, гр. Пловдив; СУ „Христо Ботев“, гр. Кубрат (обл. Разград); ОУ „Св. Климент Охридски“, с. Долна Студена (обл. Русе); ПМГ „Св. Климент Охридски“, гр. Силистра; ОУ „Димитър Петров“, гр. Сливен; СУ „Христо Ботев“, гр. Девин (обл. Смолян); СУ „Отец Паисий“, гр. Самоков (София-област); 144. СУ „Народни будители“, гр. София; 5. ОУ „Митко Станев“, гр. Стара Загора; 2. СУ „Проф. Никола Маринов“, гр. Търговище; Езикова гимназия „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Хасково; СУ „Трайко Симеонов“, гр. Шумен; НУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Ямбол.

Таня ЖЕЛЯЗКОВА-ТЕЯ, председател на **Настоятелството на Фондация „Институт за информални иновации“**, консултант на НИУУС

утвърждаване на българистиката в чужбина“, финансиран от Министерството на образованието и науката, и със съдействието на Дирекция „Култура“ при Столична община.

Ивайла ВАСИЛЕВА